

Ventspils 4. vidusskola

**Viens no piecdesmit septiņiem tūkstošiem - Franča Kursīša deportācijas
pieredzes izpēte.**

Zinātniskās pētniecības darbs vēstures un arheoloģijas nozarē

Darba autore: Kristiāna Lāce

Darba vadītājs: Bc. paed. Sandis Mārtiņš Caune

VENTSPILS 2025

ANOTĀCIJA

Ventspils 4. vidusskolas 11. klases skolnieces Kristiānas Lāces zinātniski pētnieciskais darbs “Viens no piecdesmit septiņiem tūkstošiem - Franča Kursīša deportācijas pieredzes izpēte”. Darba vadītājs - Ventspils 4. vidusskolas vēstures skolotājs Bc. paed. Sandis Mārtiņš Caune.

Zinātniski pētnieciskā darba mērķis ir izpētīt padomju deportācijās izsūtītā Franča Kursīša pieredzi, analizējot šīs personas dienasgrāmatu un arhīva dokumentu liecības.

Darba teorētiskajā daļā tiek pētīta deportācija kā represiju instruments pasaulē gan vēsturē, gan mūsdienās. Atsevišķa apakšnodaļa veltīta PSRS organizēto 1941. gada 14. jūnija un 1949. gada 25. marta deportāciju akcijām, to norisei un atstātajām sekām.

Darba empīriskajā daļā tiek skaidrota pētījumā izmantotā metodoloģija, izklāstīts Franča Kursīša dzīvesstāsts, izmantojot dažādus dokumentus un ģimenes atmiņas, kā arī tiek analizēta Franča Kursīša dienasgrāmata, izmantojot tematisko analīzi.

Pētījumā atklājas, ka visnozīmīgākie temati, ko Francis Kursītis savā dienasgrāmatā min visbiežāk ir ģimene, dzīves apstākļi izsūtījumā, darba apstākļi izsūtījumā un attiecības ar autoritāti. Šo tematu atklājums parāda, tos elementus, kas aktīvi ietekmēja deportēto ikdienu izsūtījumā.

No veiktā pētījuma var secināt, ka izmantojot indivīda pieredzi, ir iespējams iegūt dziļāku izpratni par deportāciju akcijām, parādot to ietekmi uz izsūtītajiem un to attieksmi pret deportācijām.

Atslēgas vārdi: deportācijas, izsūtītie, pieredze, PSRS.

ABSTRACT

The scientific research paper by Kristiāna Lāce, an 11th-grade student at Ventspils 4th Secondary School, “One of Fifty-Seven Thousand – The Research of Frančs Kursītis’ Deportation Experience.” Supervisor – Bc. paed. Sandis Mārtiņš Caune, history teacher at Ventspils 4th Secondary School.

The aim of the scientific research paper is to explore the deportation experience of Frančs Kursītis, who was exiled by the Soviet Union, by analyzing this person’s diary and archival document testimonies.

In the theoretical part of the paper, deportation is examined as an instrument of repression in the world, both historically and in the present day. A separate subsection is dedicated to the Soviet-organized deportations of June 14, 1941, and March 25, 1949, their progression, and their consequences.

In the empirical part of the paper, the methodology used in the research is explained, and Frančs Kursītis’ life story is presented using various documents and family memories. Additionally, Frančs Kursītis’ diary is analyzed using thematic analysis.

The research reveals that the most significant themes frequently mentioned by Frančs Kursītis in his diary are family, living conditions in exile, working conditions in exile, and relationships with authority. The discovery of these themes highlights the elements that actively influenced the daily life of those exiled.

The research allows us to conclude that by utilizing an individual’s experience, a deeper understanding of the deportation actions can be gained, demonstrating their impact on those exiled and their attitudes toward the deportations.

Keywords: deportations, exiles, experience, USSR.

SATURS

IEVADS	5
1. DEPORTĀCIJU VĒSTURE	6
1.1. Deportācijas pasaulē.....	6
1.2. Padomju deportācijas Latvijā	8
2. F. KURSĪŠA DEPORTĀCIJAS PIEREDZES IZPĒTE	11
2.1. Metodoloģijas apraksts.....	11
2.2. Franča Kursīša dzīvesstāsts	12
2.3. Pētījuma rezultāti un datu analīze.....	14
SECINĀJUMI	19
BIBLIOGRĀFIJA	20
PIELIKUMI	23
1. pielikums	24
2. pielikums	25
3. pielikums	26
4. pielikums	27
5. pielikums	28
6. pielikums	29
7. pielikums	30
8. pielikums	31

IEVADS

2025. gadā apritēs 84 gadi kopš 1941. gada 14. jūnija deportācijas, kurā tika izsūtīti 15 442 cilvēku, un 76 gadi kopš 1949. gada 25. marta deportācijas, kurā tika izsūtīti 42 125 latviešu (Riekstiņš, 2015, 93). Neskatoties uz to, ka, lielākā daļa deportēto tika reabilitēti līdz 1958. gadam, deportācijas savu aktualitāti nezaudē. Kā redzams šī brīža ģeopolitiskajā situācijā, deportācijas, kā vardarbīgas politikas instruments pret civiliedzīvotājiem, vēl joprojām tiek izmantots militārajos konfliktos, piemēram, no Ukrainas uz Krieviju un Baltkrieviju tiek deportēti bērni un jaunieši, kas iespējams savu valsti vairs nekad neredzēs, savukārt bēgļi, kas pametuši Sīriju, lai aizbēgtu no kara, no valstīm, kur atraduši patvērumu, tiek deportēti atpakaļ uz aktīvām kara zonām, tādējādi pametot šos cilvēkus, dzīvību apdraudošos apstākļos. Deportācijas sagrauj cilvēku likteņus, ģimenes un kopienas.

Lai atgādinātu par to sekām ir svarīgi izpētīt pagātni. Vēsturisko notikumu dalībnieku un laikabiedru pieredzes stāsti ir nozīmīga vēstures pētniecības sastāvdaļa no kuras iespējams izdarīt secinājumus par sociālo stāvokli, kas raksturo pieredzes stāstu galvenos personāžus, kā arī secinājumus par indivīda un sabiedrības savstarpējām attiecībām un to mijiedarbību (Maynes u.c., 2007, 14). Izsūtīto deportāciju pieredzes izzināšana paplašina mūsdienu skatījumu uz deportāciju procesu, kas ļauj vēstures pētniekiem un sabiedrībai labāk izprast deportāciju norisi, sekas, apstākļus, cilvēku emocijas, sarežģījumus. Tas veido pilnīgāku kopainu par notikušo, kas ir būtiska, lai deportāciju radīto postu valstij, tās nācijai un to veidojošo cilvēku - ģimeņu un katra indivīda dzīvēs, spētu raksturot un nodot kā vēstījumu nākamajām paaudzēm.

Kursišu ģimene ir daļa no 1941. gada 15 443 izsūtītajiem. No sešiem izsūtītajiem ģimenes locekļiem pirms 66 gadiem atgriezās tikai divi. Šajā darbā deportācijas tiks skatītas tieši no izsūtītā Franča Kursiša prizmas. Francis Kursītis ir darba autores vecvectēvs, tāpēc darbs svarīgs ne tikai kā notikuma izpēte, bet arī kā dzimtas vēstures izpēte.

Pētījuma mērķis - izpētīt padomju deportācijās izsūtītā Franča Kursiša pieredzi, analizējot šīs personas dienasgrāmatu un arhīva dokumentu liecības.

Pētāmais jautājums - kādi temati atklāj Franča Kursiša pieredzi, piedzīvojot padomju deportāciju notikumus.

Pētījuma uzdevumi ir

- 1) analizēt zinātnisko un teorētisko literatūru par deportācijām un pētniecības metodēm;
- 2) izpētīt vēsturiskos piemērus tam, kā dažādas varas deportācijas ir izmantojušas kā politisko represiju instrumentu;
- 3) izpētīt 1941. gada 14. jūnija un 1949. gada 25. marta padomju deportāciju notikumus Latvijā;
- 4) analizēt Franča Kursiša dienasgrāmatu un arhīva dokumentu liecības, izmantojot tematiskās analīzes metodi;
- 5) apkopot un skaidrot iegūtos rezultātus, raksturojot Franča Kursiša pieredzi.

Pētījuma metodes – zinātniskās un teorētiskās literatūras analīze, biogrāfiskā vēstures metode, tematiskā analīze

Darba struktūra – darbu veido 22 lappuses un astoņi pielikumi. Darba pirmajā nodaļā skaidrota deportāciju vēsture pasaulē un padomju deportācijas Latvijā, savukārt darba otrajā nodaļā analizēta Franča Kursiša dienasgrāmatas veiktā tematiskā analīze.

1. DEPORTĀCIJU VĒSTURE

1.1. Deportācijas pasaulē

No Senās Divupes līdz mūsdienai Krievijai, deportācijas visos laikos ir tikušas izmantotas, lai izraidītu personas, kas uzskatāmas par nevajadzīgām, draudīgām vadošajam režīmam, vai kas objektīvi apdraud valsts drošību. Terminu “deportācija” izmanto dažādos kontekstos, kas ne vienmēr būs līdzīgi, piemēram, ASV terminu “deportācija” definē, kā nepilsoņa izraidīšanu no ASV par imigrācijas likuma pārkāpšanu (USAGov, 2024). Savukārt vēsturnieks Normans Naimarks (*Norman Naimark*) deportācijas, brīdī, kad tās tiek izmantotas, kā politisko represiju instruments, pielīdzina etniskajai tīrīšanai (Naimark, 2001, 6).

Vēsturē ir sastopamas situācijas, kur valstis deportē konkrētus pilsoņus par dažādiem likuma pārkāpumiem, piemēram, slepkavību, laulības pārkāpšanu, saindēšanu, viltošanu utt. Deportācijas bija viens no astoņiem sodu veidiem Senajā Romā. Republikas sākuma periodā trimda bija notiesātā paša izvēle, taču republikas norietā *exsilium* varēja tikt arī uzspiests (McElduff, 2019, 464). Līdzīgi deportācijas izmantoja arī Ķīnā, kurā Cjinu dinastijas laikā (1644 – 1911) deportācijas aiz dinastijas robežām bija viens no četriem sodu trimdas veidiem (Hanbark, 2022., 1.-7.). Deportācija kā soda metode tika izmantota arī 18. gadsimta Lielbritānijā, kad augošas populācijas un augsta noziedzības līmeņa dēļ sāka trūkt nepieciešamā infrastruktūra. Vairāk nekā 160 000 noziedznieku tika pārvesti uz Lielbritānijas kolonijām (East Riding Museums, n.d.). Mūsdienās gandrīz katrā valstī ir savi noteikumi, kas ļauj izraidīt personu no valsts teritorijas. Latvijas likumdošanā ārzemnieku var izraidīt no valsts pēc migrācijas likuma 1. panta 4. punkta un izraidīt piespiedu kārtā saskaņā ar imigrācijas likuma 1. panta 5.2 punktu (LV portāls, 2023).

Taču visbiežāk deportācijas tiek asociētas ar noteiktai kopienai piederīgu cilvēku, kuru piederība tiek noteikta pēc etniskiem, reliģiskiem, sociāliem u.c. faktoriem, izraidīšanu. Agresīvi noskaņotas valstis, valstiski veidojumi, cilvēku grupas uzbrūk un padzen no noteiktām teritorijām konkrētajā brīdī mazāk ietekmīgas sabiedrības grupas, kuras uzskata par sev padotām vai svešām (Naimark, 2001, 6).

Jau senajos laikos Tuvajos Austrumos deportācijas bija bieži redzams fenomens. Babilonijā, ap 597 gadu p.m.ē., sāka izmantot deportācijas, lai apmierinātu vajadzības, ko radījuši ienaidnieku uzbrukumi. No šīm deportācijām visvairāk cieta jūdi un izraēlieši (Spunaugle, 2020, 31). Šīs epizodes ir aprakstītas Vecajā Derībā: “Šis ir to cilvēku skaits, kurus Nebukadnēcars izveda savas valdīšanas septītajā gadā – trīs tūkstošus divdesmit trīs jūdus” (Jeremija 52:28), “astoņpadsmitajā Nebukadnēcara valdīšanas gadā – astoņi simti trīsdesmit divus no Jeruzālemes” (Jeremija 52:29), “divdesmit trešajā Nebukadnēcara valdīšanas gadā miesassardzes virspavēlnieks Nebusaradans aizveda septiņi simti četrdesmit piecus jūdus; pavisam četri tūkstoši seši simti cilvēku” (Jeremija 52:30).

Jaunajos laikos deportācijas bija viens no stabilu koloniju izveidošanas elementiem, ko izmantoja tā laika Eiropas lielvalstis, piemēram, Francija, iekarojot Alžīriju 1830. gadā, deportēja veselās ciltis, kuras meklēja patvērumu Sīrijā, Marokā, Tunisijā vai tika deportētas uz Jaunkaledoniju vai Gajānu (Delnore, 2015).

Jaunāko laiku posmā uzskatāms piemērs norisinās Pirmā pasaules kara laikā. No 1914. līdz 1916. gadam no Austrumtrāķijas Osmaņu impērijā tika deportēti ap 200 000 anatoliešu grieķu, jo tie Balkānu karā, kas norisinājās no 1912. līdz 1913. gadam, līdzīgi kā lielākā daļa ne-musulmaņu populācijas, bija pret Osmaņu impēriju (Naimark, 2001, 28). Šis process uzskatāms par priekšteci armēņu genocīdam, kas norisinājās no 1915. gada līdz 1917. gadam un ir viens no asiņainākajiem vēstures piemēriem, kur kāda valsts īsteno noziedzīgus nodarījumus pret kādu noteiktu sabiedrības grupu. Kā jau minēts iepriekš, arī deportācijas pieder šādu noziegumu tipam.

Par ebreju kopienu un deportācijām visbiežāk iespējams dzirdēt saistībā ar Otro pasaules karu, taču arī Pirmajā pasaules karā šī kopiena cieta no deportācijām. Sākot no 1914. gada Krievijas impērijas teritorijā notika vairākas deportāciju akcijas, kas skāra tieši ebrejus. Ebreji tika deportēti no Ukrainas, Polijas, Lietuvas un Latvijas teritorijām. Taču ebreju izraidīšanai no šīm teritorijām bieži vien sekoja ekonomiskie kritumi, ņemot vērā ebreju lielo aktivitāti ekonomiskajā sfērā. Pēdējā ebreju izraidīšana no vesela reģiona notika Pleskavas guberņā, 1915. gada augusta beigās (Motta, 2017, 19-24). Tomēr deportāciju process un deportēto skaits Pirmajā pasaules karā ir nesalīdzināms ar to, kas sekoja Otrajā pasaules karā.

1942. gada janvārī Berlīnē, Reinharde Heidrihs – Reiha galvenās drošības pārvaldes priekšnieks pieņēma lēmumu iznīcināt Vācijas un Rietumeiropas ebrejus. Šis lēmums tika nosaukts par ebreju jautājuma “galīgo atrisinājumu”. Pēc šī lēmuma pieņemšanas ebreji tika deportēti no Francijas, Beļģijas, Nīderlandes, Norvēģijas, Ungārijas, Rumānijas, Itālijas, Ziemeļāfrikas un Grieķijas (vācu okupētajām teritorijām) uz okupēto Poliju, kurā atradās nāves nometnes (Holocaust Encyclopedia, n.d.). Deportāciju pavēles tika nodotas Pesaha, ebreju pavasara svētku laikā, brīdī, kad cilvēku uzmanība bija novērsta. Ebrejiem Polijas austrumos tika paziņots, ka “nebūtiski un neproduktīvi cilvēki tiks nosūtīti uz darba nometnēm”, savukārt ebreji rietumos tika informēti par viņu pārvietošanu uz apmetnēm austrumos. Vācijā pirmos deportēja nabadzīgos, liekot vairāk pelnošajiem domāt, ka tie paliks drošībā, taču tā nenotika. Uz Polijas “nāves nometnēm” tika deportēti un tajās nogalināti vairāk kā 2,7 miljoni ebreju (The World Holocaust Remembrance Center, n.d.).

Deportāciju piemēri sastopami arī mūsdienās. Sīrijas pilsoņu kara laikā (no 2011. gada) vairāki miljoni sīriešu kļuva par bēgļiem. Valstis, kas uzņēmušas visvairāk bēgļu, ir Turcija, Irāna, Kolumbija, Vācija un Pakistāna (Eiropas Parlaments, n.d.). Tomēr nonāksana šajās valstīs nenozīmē drošu patvērumu. Cilvēktiesību organizācija *Amnesty International* 2019. gada ziņojumā pauž, ka pretēji Turcijas varas iestāžu teiktajam, vairāki sīrieši esot deportēti uz aktīvām kara zonām, neņemot vērā to, ka tajā laikā deportācijas uz Sīriju bija nelikumīgas cilvēktiesību risku rakstura un nopietnības dēļ (Amnesty International, 2019, 12). Līdzīgu ziņojumu 2024. gada janvārī izdeva ACHR (*Access Center for Human Rights*), kur pētnieku grupa veica plašas intervijas, kas atklāj detaļas par to, kāda ir attieksme pret sīriešu bēgļiem Libānā. Viņi ziņoja, ka libāniešu karavīri draudējuši piespiestu kārtā deportētos, nošaut, ja tie mēģinās no Sīrijas atgriezties Libānā (*Access Center for Human Rights*, 2024, 9). Tas liecina par vardarbīgu draudu izmantošanu, lai atturētu bēgļus no patvēruma meklēšanas valstī, ko viņi uzskata par drošāku vietu. Arī no Irākas nelikumīgi tiek izsūtīti sīriešu patvēruma meklētāji, pat tie, kas ieguvuši oficiālus dokumentus, lai uzturētos Irākā (Human Rights Watch, 2024).

Plašas deportācijas notiek arī Krievijas - Ukrainas karā. Krievija ir deportējusi vairāk nekā 20 000 ukraiņu bērnus, kuri tiek nosūtīti uz “pārmācīšanas” nometnēm vai tiek nelegāli adoptēti krievu ģimenēs (Kyiv Independent, 2024). ANO 2023. gada augusta Drošības padomes sēdē tika apspriestas deportācijas Ukrainas - Krievijas konflikta laikā un Krievijas Federācijas izturēšanās pret ukraiņu bērniem, taču pie uzskatāma rezultāta šīs sarunas nenoveda, ņemot vērā Krievijas Federācijas veto tiesības Drošības padomē, kas tai ir kā tās pastāvīgai dalībniecei (United Nations, 2024).

Izlēmīgāk rīkojies Eiropas Parlaments, kur 2022. gada 15. septembrī notika plenārsēde, kurā tika pieņemta rezolūcija par cilvēktiesību pārkāpumiem saistībā ar Ukrainas civiliedzīvotāju piespiedu deportāciju un ukraiņu bērnu piespiedu adopciju Krievijā (Eiropas Parlaments, 2022.). Tajā tika pausts sekojošais: 1) Ukrainas parlamenta cilvēktiesību komisārs (ombuds) lēš, ka kopš 2022. gada 24. februāra uz Krievijas Federāciju, nereti pat tik tālu projām kā uz Krievijas tālajiem austrumiem, piespiedu kārtā ir deportēti vairāk nekā 1 miljons ukraiņu; 2) dažādi avoti norāda uz to, ka šie skaitļi faktiski ir daudz lielāki, lielākais pieņēmums ir 2,5 miljoni un tie pastāvīgi palielinās; 3) piespiedu deportācijā no Ukrainas, ko sekmē tā dēvētās

filtrācijas nometnes, ir redzamas spēcīgas vēsturiskas paralēles ar padomju laika piespiedu masveida deportācijām un Gulaga koncentrācijas nometnēm (Eiropas Parlaments, 2022).

Deportācijas kā politisks rīks tiek izmantots visos laikos, pirms mūsu ēras un arī šodien. Veidi kā deportācijas izmanto atšķiras. Deportācijas var lietot, kā soda līdzekli, vēsturiski šādi deportācijas ir izmantotas Senajā Romā, Ķīnā un Lielbritānijā. Deportācijas, kā atsevišķas personas izraidīšanu no valsts izmanto arī mūsdienās, piemēram, ASV. Taču visbiežāk mēs deportācijas asociējam, ar noteiktas kopienas izraidīšanu. Šādu deportāciju lietojumu vēsturnieks Naimarks pielīdzina etniskajai tīrīšanai. Par deportācijām, kā represiju instrumentu, varam lasīt pat Vecajā derībā, kurā aprakstītas Babilonijas veiktās deportāciju akcijas. Jaunajos laikos deportācijas izmantoja Eiropas lielvalstis, piemēram, Francija. Deportācijas ir neizbēgama kara daļa, un deportācijas sastopamas gan Pirmajā pasaules karā, kur deportācijas var novērot Osmaņu un Krievijas impērijās, gan Otrajā pasaules karā, kur ebreju deportācijas bija svarīgs “galīgā atrisinājuma” elements. Arī mūsdienās karā skartie cieš no deportācijām, tās skar, gan ukraiņus, gan sīriešus. No plašā deportāciju lietojuma vēsturē, kā arī to izmantošanas mūsdienās, var secināt, ka deportācija, kā politisks rīks nekur neizzudis un tiks izmantots arī nākotnē, jo agresīvi noskaņotas cilvēku grupas ir tendētas padzīt no noteiktām teritorijām mazāk ietekmīgas sabiedrības grupas, kuras uzskata par sev padotām vai svešām.

1.2. Padomju deportācijas Latvijā

Krievijas un Latvijas teritorijās esošo valstu un valstisko veidojumu attiecības vēsturiski ir bijušas sarežģītas. 16. gadsimtā par vienu no Krievijas impērijas cara Ivana IV iecerēm kļuva izvest Livoniju par impērijas vasaļvalsti, jo viņš uzskatīja, ka Livonijas teritorija ir Krievijas dzimttēvu īpašums (Dzenis, 2017, 12). Caram izdevās okupēt Livonijas austrumdaļu, taču nežēlīgo kara gājieni piemeklēja lērums neveiksmes, līdz ar to 1582. gada 15. janvārī tika noslēgts Jāzapoļes miera līgums, un okupētās teritorijas pārņēma Polijas - Lietuvas valsts (Dzenis, 2017, 30). Tomēr 18. gadsimtā cariskā Krievija, Lielā Ziemeļu kara rezultātā, beidzot ieguva pārvaldi pār Latvijas teritoriju. Latvija pateicoties izdevīgajam ģeogrāfiskajam novietojumam kļuva par vienu no cariskās Krievijas norišu epicentriem.

Ideja par Latvijas neatkarību pirmoreiz izskanēja 1903. gadā, taču plašu atbalstu sāka gūt 1917. gadā (Šiliņš, 2020, 111). Pirmā pasaules kara noslēgumā līdz ar lielinieku nākšanu pie varas, Latvijā pirmo reizi sāka nopietni strādāt pie neatkarības realizēšanas. Latvijas Republikas proklamēšana notika 1918. gada 18. novembrī. 1920. gadā Latvija un Padomju Krievija parakstīja miera līgumu, kurā tā solījās, ka ir uz mūžīgiem laikiem atteikusies no ieceres uz Latvijas teritoriju (Latvijas Kara muzejs, n.d). Tomēr šī vēlme kontrolēt un pārvaldīt Latvijas teritoriju nekad neizzuda.

Sākoties Otrajam pasaules karam, Latvija 1939. gada 1. septembrī pasludināja neitralitāti, tā cenšoties nodrošināt savu suverenitāti, taču 5. oktobrī Latvija un PSRS parakstīja “savstarpējās palīdzības” paktu. Šis pakts paredzēja, ka Sarkanā armija Latvijā varēs turēt atsevišķus garnizonus līdz 25 000 militārpersonu apmērā. Ventspilī un Liepājā Sarkanā armijā varēja izvietot pa piecām zemūdenēm, tādējādi abas pilsētas kļuva par Padomju armijas flotes bāzēm (Latvijas Kara muzejs, n.d). Tomēr šodien mēs zinām patiesās PSRS intereses šāda līguma eksistencē, jo jau 1939. gadā 23. augustā Vācija un Padomju Savienība noslēdza savstarpēju neuzbrukšanas līgumu, kas tika saukts par Molotova - Ribentropa paktu, par godu abu valstu ārlietu ministriem. Līgumam tika pievienoti slepeni protokoli, kas sadalīja Austrumeiropu Vācijas un PSRS ietekmes zonās. Padomju Savienības ietekmes zonā tika iekļauta daļa Polijas, daļa Rumānijas, Somija, Igaunija, Latvija un Lietuva (Latvijas Okupācijas muzejs, n.d).

1940. gada 17. jūnijā Padomju Savienības armija okupēja Latviju. Padomju režīma terors pret Latvijas iedzīvotājiem sākās uzreiz pēc okupācijas, taču savu pirmreizējo kulmināciju sasniedza 1941. gada 14. jūnijā - pirmajā deportāciju akcijā (Šneidere u.c., 2007, 15).

Operācijas tika gatavotas slepenībā, tāpēc nav iespējams noteikt tās personas, kas sastādījušas un iesniegušas deportēto sarakstus, taču ir iespējams noteikt tos, kas apstiprināja slēdzienus par izsūtīto lietām. 1941. gadā tie bija Semjons Šustins, Jānis Cinis, Zinovijs Krivickis, Aleksandrs Brezgins u.c (SAB Totalitārisma seku dokumentēšanas centrs, n.d.).

Deportēja tādus cilvēkus, kuriem bija iespējams “piesiet” kontrrevolucionāru darbību un pretpadomju aģitāciju. Tika deportēta brīvās Latvijas elite - Latvijas Republikas valstsvīri, politiķi, turīgākie pilsoņi. Arestēto vidū daudzi bija lauku iedzīvotāji, kurus represēja galvenokārt kā Latvijas aizsargu organizācijas biedrus - armijniekus, policistus. Sievietes bērnus un sirmjgalvus izsūtīja līdz ģimenes galvām (Latvijas arhīvs, 2021). Sievietes, bērnus un gados vecos cilvēkus izsūtīja uz Krasnojarskas novadu, Novosibirskas apgabalu un Kazahijas ziemeļu rajoniem, kur galvenokārt bija jāstrādā mežrūpniecības uzņēmumos, kolhozos, ko pārvaldīja PSRS Iekšlietu ministrijas speckomandantūra (Militārais mantojums, n.d). Vīriešiem tika piespriests nāves sods vai ieslodzījums labošanas nometnēs - gulagos. 1940. gada pavasarī gulaga sistēmā pastāvēja 53 nometnes ar vairāk nekā 600 filiālēm un 475 labošanas darbu kolonijām. Dažādi dokumenti liecina, ka attieksme pret latviešu tautības pārstāvjiem esot bijusi īpaši barga (Riekstiņš, 2000).

1941. gada 14. jūnijā tika izsūtīti 8259 vīrieši, 7165 sievietes, tika nošauti 700 cilvēku, nometnēs mira 3441, nometinājumā mira 1940 (Valsts arhīvs, n.d.). Piecdesmito gadu vidū tika dota atļauja atgriezties 8570, bet precīzu ziņu nav par 773 izsūtītajiem (Valsts arhīvs, n.d). Tomēr svarīgi atzīmēt, ka iespējams īstais izsūtīto skaits atšķiras no šeit norādītā, jo Latvijas PSR Valsts drošības komitejas un Latvijas Kompartijas Centrālās komitejas dokumentos, deportēto skaits svārstās no gandrīz 15 000 līdz pat 18 000 – 19 000 personu. Deportēto piemiņas grāmatā “Aizvestie...” minēti 15 424 cilvēki, taču autori atzīmē, ka sarakstā iekļautas arī ģimenes galvas, kas arestētas pirms vai pēc 14. jūnija, taču nav norādīts, cik tieši šādu personu ir sarakstā (Šneidere u.c., 2004, 20).

Starp 1941. gadu un 1949. gadu norisinājās arī citas deportāciju akcijas. 1945. gada 5. un 6. februārī no Latvijas teritorijas tika izsūtītas vācu tautības personas un “bezpavalstnieki”, arī tādi kuriem jau bija tikusi piešķirta PSRS pase. 1945. gada februārī izsūtīto vidū bija arī latvieši, poļi, ungāri u.c. (Riekstiņš, 2003). Tomēr šīs deportācijas bija ievērojami skaitliski mazākas gan par 1941. gada deportācijām, gan 1949. gada deportācijām, kuru laikā tika izsūtīti 42 125 latvieši.

1949. gada deportācijas, kas tika nosauktas par “Krasta Bangu” norisinājās no 1949. gada 25. marta līdz 30. martam. Šī bija lielākā pēckara deportāciju akcija Baltijā, kur no visām Baltijas valstīm tika izsūtīti ap 95 000 cilvēku (Militārais mantojums, n.d).

1949. gada deportācijas bija visciešākajā veidā saistītas ar lauksaimniecības kolektivizāciju, līdz ar to lielu daļu likumprojekta izstrādes veica Lauksaimniecības nodaļa (Krūmiņš, 2009, 86). To atspoguļo arī tas, ka 52% no visiem deportētajiem bijuši zemnieki. Vārds “kulaks” sākotnēji tika izmantots, kā nievājošs bagāto krievu zemnieku raksturojums, taču 20. gs., 30. gados tā dēvēja gandrīz visus zemniekus, kam piederēja mājas un saimniecība (Tēzaurs, n.d). Attiecīgā deportāciju akcija norisinājās pēc Latvijas PSR padomes slepenā lēmuma Nr. 282 “Par “kulaku” ģimeņu izsūtīšanas ārpus Latvijas PSRS”, šis lēmums tapis saskaņā ar PSRS savienības Ministru padomes 1949. gada 29. janvāra lēmumu Nr. 390 - 138 (Šneidere, 2001, 78). Taču izsūtīto vidū atradās personas, kuras bija iekļautas sarakstos paviršības vai kļūdas dēļ un kuru izsūtīšana pat pēc tā laika noteikumiem bija nelikumīga (Bleiere, 2024).

Sākotnēji Latvijas un Igaunijas padomju republiku vadības centās no iedzīvotāju deportācijām izvairīties, piemēram, Igaunijas PSR 21. oktobrī nāca klajā ar priekšlikumu Igaunijas teritorijā izveidot “kulaku” ciematus ar stingrāku kontroli. Savukārt par Latviju tiek izdots ziņojums, kurā autors biedrs Ļeļkovs, Komunistiskās partijas Centrālās komitejas Lauksaimniecības nodaļas instruktors, analizē Latvijas PSR vadības un vietējo komunistu

attieksmi pret aktuāliem jautājumiem. Dokuments liecina, ka Latvijas Komunistiskās partijas vadība nebija deportācijas atbalstītāja un centās šo akciju, kā arī viensētu likvidāciju un ciematu būvi, vismaz novilcināt (Krūmiņš, 2009, 82).

Latvijas iedzīvotājus piespiedu kārtā pārvietoja uz Amūras, Omskas un Tomskas apgabaliem, kur viņi lielākoties tika nodarbināti kolhozos (Spridzāns, 1995). Kolhozos samaksa par pastrādāto darba dienu bija niecīga, līdz ar to izsūtītie nevarēja pienācīgi apgādāt ģimenes, trūka dārzeņu un sēklu, lai deportētie paši varētu audzēt pārtiku, tāpēc daudzi bija spiesti dzīvot badā. Īpaši smagā stāvoklī bija pensionāri, jo tiem pēc izsūtīšanas pārtrauca maksāt pensiju. Deportētie dzīvoja tik lielā nabadzībā, ka bērni skolas vietā devās strādāt. Aukstie laikapstākļi bija jāizcieš bez pienācīga apģērba, jo to nevarēja atļauties. No 1949. gada 25. marta latviešu izsūtītajiem mira 5182 cilvēku, visvairāk izsūtījumā mira seniori, kas vecāki par 60 un bērni (Riekstiņš, 2022).

Pēc Josifa Staļina (Dzugašvili) nāves 1953. gadā Padomju Savienībā sākās pārmaiņu laiks un šīs pārmaiņas skāra arī specnometinājumu sistēmas. Lielāko daļu izsūtītos atbrīvoja no 1956. gada līdz 1958. gadam, taču atgriežoties, īpašumu atpakaļ viņi nesaņēma, ja vien netika pierādīts, ka viņi izsūtīti kļūdaini (Bleiere, 2024). Padomju Savienības Komunistiskās partijas 20. kongresa laikā (1965) Leonīds Hruščovs represijas nodēvēja par vienu no Staļina kļūdām (Laganovskis, 2008). 1988. gadā Latvijas PSRS Ministru padome atcēla 1949. gadā pieņemtos lēmumus un 1989. gadā tika pieņemts dekrēts, kas atzina 1949. gada izsūtīšanu par nepamatotu (Spridzāns, 1995).

Pēc Pētera Zviedriņa veiktajiem aprēķiniem var secināt, ka deportācijas uz Latviju vēl joprojām atstāj sekas, jo 1941. gada 14. jūnija deportāciju ietekmē Latvija zaudēja 443 000 cilvēku gadus, taču 1949. gada 25. marta deportāciju ietekmē no 350 000 līdz 400 000 cilvēku gadiem (Zviedriņš, 2012). Šie zaudējumi Latviju ir ietekmējuši gan ekonomiski, gan ir arī attiecināmi uz netiešajiem demogrāfiskajiem zaudējumiem.

Krievijas un Latvijas vēsturiskās attiecības vienmēr ir bijušas sarežģītas. Tas parādās jau 16. gadsimtā, kad Krievija vēlējās iekļaut Livoniju savā impērijā, un turpinājās ar šīs teritorijas iekļaušanu Krievijas impērijā. Latvija ieguva neatkarību 1918. gadā un 1920. gadā starp abām valstīm tika noslēgts miera līgums. Sākoties Otrajam pasaules karam Latvija un Padomju Savienība paraksta “savstarpējās palīdzības līgumu”, kas ļauj Latvijas teritorijā ienākt Sarkanajai armijai. Pateicoties tam 1940. gadā Padomju Savienība okupē Latviju. Jau no pašiem okupācijas pirmsākumiem pret latviešiem tika veiktas represijas, kas kulmināciju sasniedza masveida deportāciju akcijās 1941. gada 14. jūnijā, kurā tika izsūtīti 15 442 cilvēki un 1949. gada 25. martā, kurā tika izsūtīti 42 125 cilvēki. Apstākļi, kādos izsūtītajiem bija jādzīvo bija ļoti smagi, deportāciju akcijās gāja bojā ap 11 tūkstošiem latviešu. Pirmie tika reabilitēti 50. gadu vidū un lielākā daļa atgriezās Latvijā no 1956. līdz 1958. gadam, sekojot pārmaiņām PSRS. 1989. gadā PSRS atzina 1949. gada deportācijas par nepamatotām, bet to ietekme joprojām jūtama Latvijā. Tās ir ietekmējušas Latvijas demogrāfisko un ekonomisko stāvokli. Var secināt, ka padomju deportācijas ir vēstures notikums, kas Latviju ir neapšaubāmi mainījis uz visiem laikiem. Tās ir atņēmušas cilvēkiem piederīgos, nākotni un viņu zemi.

2. F. KURSĪŠA DEPORTĀCIJAS PIEREDZES IZPĒTE

2.1. Metodoloģijas apraksts

Metodoloģija palīdz darba autoram sniegt atbildi uz jautājumu - kā atklāt patiesību (Mārtinsone, 2011, 23). Izvēlēties īsto metodoloģiju īpaši svarīgi ir tādu procesu izpētē, kas nav notikuši atklāti, piemēram, padomju deportācijas. Veicot šo pētījumu tika izmantota - zinātniskās un teorētiskās literatūras analīze, biogrāfiskā pētniecības metode un tematiskās analīzes pētniecības metode.

Pētnieciskā darba sagatavošanai ir svarīgi izmantot izvēlētajai tēmai atbilstošu un kvalitatīvu zinātnisko un teorētisko literatūru (RSU, 2018). Darba procesā tika izmantotas dažādas disertācijas, šajā tēmā kvalificētu personu rakst un grāmatas. Veicot pētniecisko darbu, darba autore paļaujas uz jomas profesionāļiem, izmantojot to veiktos pētījumus, kā avotus topošajā darbā.

Biogrāfiskā metode, kas tiek dēvēta arī par biogrāfisko pieeju, ir vispārīgs apzīmējums vairākām personas pieredzes izpētes metodēm - mutvārdu vēsture, autobiogrāfija, biogrāfiskās interpretācijas, etnogrāfija, utt. Biogrāfiskās metodes izmantošana noteiktu procesu izpētē var sniegt papildus izpratni par sociālajiem procesiem noteiktā vietā un laikā (Bornat, 2008, 344). Īpaši svarīga biogrāfiskā metode ir marginalizētu grupu (sieviešu, imigrantu, citu rašu pārstāvju, citādi orientēto) vēstures izpētē. Metode tiek izmantota pētot vēstures posmus, par kuriem trūkst rakstiskas liecības. Par vienu no šiem vēstures posmiem var uzskatīt Padomju Savienības pastāvēšanas laiku, jo padomju totalitārisma pastāvēšanas pamatā bija slepenības prakse (Rindzevičiūtē, 2015, 3).

Šajā darbā biogrāfiskā metode tiek realizēta pētot 1941. gada 14. jūnija deportācijas, to norisi un sekas, par pamatu izmantojot noteiktas personas pieredzi. Tiek izpētīti oficiāli Padomju Savienības un Latvijas Republikas dokumenti, kas saistīti ar Franci Kursīti, kā arī tiek analizēta viņa rakstītā dienasgrāmata par savu pieredzi deportāciju laikā. Dienasgrāmata tiek izpētīta ar tematiskās analīzes metodi.

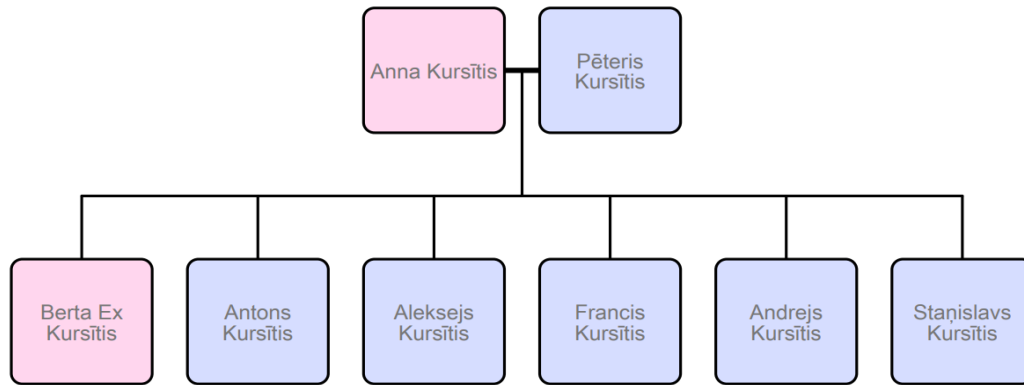
Tematiskā analīze ir kvalitatīvo datu analīzes metode, kuras mērķis ir noteikt tēmas kvalitatīvajos datus, kas atspoguļo pieredzi. Tā ir analīze tam, kas ir teikts nevis kā tas pateikts (RSU, n.d). Izmantojot tematisko analīzi tekstā lietotā valoda kļūst par resursu pētījumam, nevis par pētāmo tēmu. Kvalitatīva tematiskā analīze ir daudz vairāk nekā vienkārša datu apkopošana. Laba tematiskā analīze interpretē un izprot tekstu, kas tiek analizēts izmantojot šo metodi (, 2017, 3).

Pētījumā tematiskā analīze tiek izmantota, lai izpētītu tematus, kas parādās Franča Kursīša dienasgrāmatā, tos interpretētu, izveidotu notikumu attīstības ceļu un noskaidrotu, kā konkrēti deportācijas norises notikumi varētu ietekmēt darbā pētāmo personu, kā arī rast plašāku kontekstu ar papildus vēstures avotiem, noteiktām dienasgrāmatā pierakstītajām epizodēm.

Veicot kvalitatīvo pētījumu ir svarīgi izvēlēties pareizo metodiku, lai pilnvērtīgi varētu "atklāt patiesību". Šajā darbā tiek izmantota zinātniskās un teorētiskās literatūras analīze, lai atspoguļotu vēsturisko notikumu kontekstu, kas nepieciešams, lai iedziļinātos pētnieciskajā darbā. Biogrāfiskā metode tik izmantota, lai veiktu pētījumu par vēstures procesiem, kas nav zināmi plašākai sabiedrībai, jo metode ļauj izpētīt vēsturi caur indivīda prizmu. Šī metode dod iespēju izzināt noteiktā periodā marginalizētu grupu pieredzi vēstures notikumos, piemēram, izsūtītā pieredzi 1941. gada 14. jūnija deportācijās. Tematiskā analīze ļauj izprast un interpretēt tekstu, analizējot tematus, kas tajā parādās. Strādājot ar Franča Kursīša dienasgrāmatu, tematiskās analīzes izmantošana dos iespēju noskaidrot, kā konkrēti deportācijas norises notikumi ir ietekmējuši pētāmo personu, tādējādi sniedzot padziļinātu priekšstatu par to, kā deportācijas ir izjutuši represētie un kā tas viņus ir ietekmējis.

2.2. Franča Kursīša dzīvesstāsts

Francis Kursītis (Kursišs) dzimis 1921. gada 20. decembrī (skat. 1. pielikumu) tēvam Pēterim Kursītim (1890 - 1941) un mātei Annai Kursītis (1895- 1943). Uzauga kopā ar brāļiem - Antonu (1917 - 1996), Alekseju (1920 - 2003), Andreju (1923 - n.d.), Staņislavu (1927 - 1943) un māsu Bertu (1915 – n.d.) (skat. 2. pielikumu un 3. pielikumu).

2.2.1. att. Kursiśu ģimenes ciltskoks (Franča Kursiśa vecāki, brāļi, un māsa)

Ģimene dzīvoja Daugavpils apriņķa, Vecvārkavas pagasta, Mazkursiśu ciematā. Ģimenei piederējusi vidēji liela saimniecība, kurā strādājuši gan paša spēkiem, gan nodarbinot darba spēku. Apkaimē Kursiśu ģimene tika uzskatīta par diezgan pārtikušu ģimeni. Preiļu rajona tiesas spriedums par īpašuma atgūšanu, kurā tiek uzskaitīta visa ģimenei piedarošā kustamā un nekustamā manta, parāda, ka Kursiśiem, bez saimniecībā nepieciešamajām lietām piederēja 20.gs 30. gadiem ekskluzīvi priekšmeti, piemēram, trīs velosipēdi, VEF radio aparāts, zelta un sudraba rokas pulksteņi (Preiļu rajona Tautas tiesa, 1991). Taču ģimenei bijuši arī bankas parādi, kas radušies pārceļoties no sādžas uz viensētu un iegādājoties lauksaimniecības mašīnas. Ģimenes materiālais stāvoklis, būtiski ietekmējis tālāko ģimenes likteni, jo vēlāk liecinot pret Pēteri Kursiśi, ģimenes bagātības, kas iegūtas Latvijas brīvvalsts laikā, tiek izmantots kā iegansts izsūtījumam. Pratināšanas protokolā Jāzeps Pētera d., Kursiśis (nav piesaistīts Kursiśu ģimenei - autora piezīme) liecinot pret Pēteri Kursiśi saka: “Kursiśis. P ir ļoti turīgs saimnieks, viņam pieder 22 hektāri zemes, divi petrolejas motori, divas labības kuļmašīnas, pārējās lauksaimniecības mašīnas un kustamais inventārs. Visu viņi ir ieguvuši fašistiskās varas laikos, kā Ulmaņa uzticamības vīrs” (skat. 4. pielikumu).

1941. gada 14. jūnija deportācijās tika izsūtīti seši ģimenes locekļi, jo abi vecākie bērni Berta un Antons jau bija patstāvīgā dzīvē un mitinājās Rīgā (skat. 5. pielikumu). Tēvam Pēterim tika piespriests nāves sods izsūtījumā par dienestu cara armijā Krievijas impērijas laikā, kad viņš veica sarkanarmiešu aizturēšanas. Savukārt mātei Annai Kursiśis un dēliem Aleksejam (dokumentā Aloizs), Francim, Andrejam un Staņislavam piesprieda izsūtīšanu kā sociāli bīstamiem elementiem (Drošības dienests, 1941). Ģimene tika izsūtīta 1941. gada 15. jūnijā. Tēvs izsūtīts uz apcietinājumu Vjatlagā, kur 1941. gada oktobrī pirms nāves soda izpildījuma nomirst no bada. Pārējā ģimene tiek nosūtīta uz Krasnojarskas apgabalu. No sākuma tiek vesti pa dažādām vietām, līdz nonāk ciematā Mihailovka, kolhozā ar nosaukumu “Nāve kapitālismam” (F. Kursiśa personīgais arhīvs). Tur čekisti liek ģimenei parakstīties par to, ka Sibīrijā dzīvos nākamos 20 gadus.

Francis Kursiśis kolhozā strādāja par kombainera palīgu. Iegūt šo amatu kolhozā palīdzēja izglītība un zināšanas, ko viņš bija ieguvis Jaunaglonas lauksaimniecības un mehānikas skolā,

kuru pabeidza 1941. gadā. Vēlāk Francis tika nosūtīts uz Kureiku remontēt traktoros darba spēka deficīta dēļ, jo paši sibīrieši tika saukti armijā. Izsūtītos armijā neiesauca, jo tie neskaitījās uzticami (Franča Kursiša personīgais arhīvs). 1942. gadā bez vēsts pazuda brālis Andrejs. Viņš, iespējams, noslīcis, jo pēdējās ziņas sūtījis no pārvadājuma ar kuģi pa Pjasinas upi. Pārējā ģimene tiek nosūtīta aiz polārā loka. Tur kolhozniekiem jāceļ dažādas būves, piemēram, pontontiltus, fabriku korpusus u.c. Tālāk F. Kursītis tiek pārvests uz Igarku, kur sāk nodarboties ar zvejniecību. Darbs bija ļoti smags un zvejnieki visu laiku atradās badā, tāpēc sāka dažas zivis paturēt savai lietošanai, lai nenomirtu no bada. Sākoties atkusnim darba vadītājs visus pieķēris un teicis, ka iesūdzēsot visus tiesā, taču kolhoza pilnsapulcē zvejnieki atzīti par nevainīgiem.

Atgriežoties no zvejas, Francis uzzina par mātes Annas Kursītis nāvi, 1943. gadā. Tajā pašā gadā nomirst arī ģimenes jaunākais dēls Staņislavs. Brālis Aleksejs arī ticis arestēts, taču vēlāk atbrīvots. Vēlāk F. Kursītis sāk strādāt uz kuģa "Gazohad - 23" par motoristu un tiek atbrīvots no dienesta kolhozā (F. Kursiša personīgais arhīvs).

1947. gadā Francis Kursītis no izsūtījuma atbēg uz Latviju, kur apmetas Ventspilī, tur sāk strādāt zvejnieku artelī.

Ventspilī viņš satiek Dainu Skaidrīti Bernšteinu (1930 - 1992) Abi apprecas 1951. gadā un sagaida meitu Anitu (1952 – 1999) (skat. 3. pielikumu).

Taču, 1953. gadā, kad darba vietas kolēģis nodod čekas aģentam, ka F. Kursītis izsludināts meklēšanā kā nometinājuma vietas izbēgušais, izsūtītais, par spīti tam, ka sievai konstatēta akūta tuberkuloze un ir viengadīgs bērns, F. Kursītis tik un tā tiek atkārtoti izsūtīts uz Sibīriju (skat. 6. pielikumu). Otrreizējā izsūtījumā viņš pavadīja gadu (skat. 7. pielikumu). 1960. gada 5. maijā visa Kursišu ģimene tiek oficiāli reabilitēta (skat. 8. pielikumu).

Vecākais brālis Aleksandrs paliek dzīvot Sibīrijā, kur izveido ģimeni, taču pēc Latvijas neatkarības atgūšanas bez ģimenes atgriežas Latvijā. Brāļu un māsas starpā valdīja sirsnīgas un ģimeniskas attiecības.

Francis Kursītis turpmāko darba mūžu strādāja par kuģa mehāniķi zvejnieku kolhozā "Sarkanā bāka", pēc tam Ventspils ostā strādāja par mehāniķi ostas attīrīšanas kuģī. Dzīves laikā viņš sagaida arī dēlu Jāni Kursīti (skat. 3. pielikumu), trīs mazbērņus un divas mazmazmeitas, tajā skaitā darba autori. Francis Kursītis, nodzīvojot 89 gadu garu mūžu, mira 2011. gadā.

Franča Kursiša dzīvi 1941. gada 14. jūnija deportācijas izmainīja uz visiem laikiem. Deportāciju laikā viņš bija spiests iet cauri izaicinājumiem un pārdzīvojumiem, kas liekas pat neiespējami, taču, lai cik traģiska ir šī doma, viņa liktenis nav izņēmums un kam līdzīgam gājuši cauri visi izsūtītie. Tieši tas padara deportācijas par milzīgu traģēdiju. Ieskatoties viena izsūtītā dzīves stāstā iespējams ieraudzīt to, cik ļoti tās mainījušas un negatīvi ietekmējušas šīs personas dzīvi. Tomēr svarīgi atcerēties, ka šādu stāstu ir 57 tūkstoši. Tikai to pa īstam apjaušot, ir iespējams izsecināt deportāciju patiesās sekas uz katra indivīda un latviešu tautas likteni.

2.3. Pētījuma rezultāti un datu analīze

Šī pētījuma mērķis ir izpētīt 1941. gada 14. jūnija deportācijās izsūtītā Franča Kursīša, pieredzi. Lai to paveiktu tiek izmantota viņa rakstītā dienasgrāmata, kurā izsūtītais atceras savu dzīvi pirms deportācijām, ikdienu izsūtījumā un atklāj savu viedokli par procesā iesaistītajām personām. Neskatoties uz to, ka Francis Kursītis dienasgrāmatu nezināmu iemeslu dēļ beidzis rakstīt un nav aprakstījis visu viņa izsūtījuma pieredzi, no uzrakstītā iespējams iegūt pilnvērtīgu ieskatu deportāciju procesā no izsūtītā skatupunkta. Dienasgrāmatas analīzei šajā pētījumā tiek izmantota tematiskā analīze, ar kuras palīdzību tiek atklāti temati, kas dienasgrāmatā parādās visbiežāk. Temati, kas tiek padziļināti apskatīti šajā nodaļā ir ģimene, dzīves apstākļi izsūtījumā, darba apstākļi izsūtījumā un izsūtītā attiecības ar autoritāti.

Temats - ģimene.

1941. gadā 14. jūnija deportācijās līdzī ģimenes galvām deportēja visu klātesošo ģimeni (Riekstiņš, n.d). Tas sakrīt ar dienasgrāmatā izlasāmo - savu ģimeni Francis Kursītis dienasgrāmatā piemin diezgan bieži un caur viņa rakstīto iespējams redzēt kā deportācijas ir ietekmējušas ģimenes savstarpējās attiecības. Tāpat varam uzzināt, ko F. Kursītis domā par citiem ģimenes locekļiem. Vismazāk informācijas iespējams iegūt par izsūtītā māsu Bertu un vecāko brāli Antonu. Tas skaidrojams ar to, ka viņi netika izsūtīti, tādēļ nespēlēt būtisku lomu Franča Kursīša pavadītajā laikā izsūtījumā.

Māsa dienasgrāmatā pieminēta tikai vienu reizi: “[...] Māsa aizgāja no mājām jau agri 15 gadu vecumā”. Arī brālis Antons nav ticis vairāk pieminēts, jo 1941. gadā mitinājās Rīgā, ko apraksta arī Francis, sakot, ka “starp citu vecākais brālis Antons, kad ienāca krievi dienēja latviešu armijā un kad atnāca krievi demobilizējās palika Rīgā [...]”.

Par pārējiem F. Kursīša ģimenes locekļiem no rakstītā varam uzzināt vairāk. Visplašāk dienasgrāmatā tiek aprakstīti izsūtītā vecāki.

Par mammu F. Kursītis rakstītajā izsakās ļoti mīloši, kā arī pieminot māti dienasgrāmatas autors viņu žēlo. Pašā dienasgrāmatas sākumā, kur tiek raksturota dzīve pirms izsūtījuma, par māti viņš izsakās šādi: “Mamma mums bija ļoti laba, žēloja mūs cik bija viņas nabadzītes spēkos”. Raksturojot momentu, kurā ģimenei paziņo par izsūtīšanu uz Sibīriju, par mammas stāvokli Francis izsaka tikai nožēlu: “Nabaga māte, ko viņa pārcieta [...]”. Arī aprakstot Sibīrijā notikušās epizodes, Anna Kursīte tiek pieminēta ar mīlestību un nožēlu, piemēram, brīdī, kad F. Kursītis ticis atbrīvots no aizturējuma, jo pierādīts, ka nav vainīgs miltu zagšanā no kolhoza, viņš izsaka nožēlu nevis par savu stāvokli visā notikušajā, bet par mātes: “Pārnācām mājās, mamma nabadzīte raudāja prieka asaras”. Dienasgrāmatā Francis Kursītis mammu pēdējo reizi pieminējis runājot par viņas nāvi. Pats viņš šajā brīdī nebija klāt, jo bija aizvests uz pašiem Sibīrijas ziemeļiem zvejojot. Par to, ka mammas vairs nav, uzzinājis tikai tad, kad atgriezies no zvejas. Par mammas nāvi viņš raksta, ka “nabaga māte [...] visu nolādēto komunistu zvērību dēļ viņai bija jānomirst zemlaikā un jāpaliek mūžīgā sasalumā”.

Par tēvu F. Kursītis rakstītajā izsakās kritiskāk nekā par māti. Tiek pieminēti tēva trūkumi, piemēram, rakstot, ka “tēvam bija viens liels trūkums, mīlēja iedzert, sevišķi, kad atnāca krievi”. No lasītā var secināt, ka Pēteris Kursītis esot baidījies no krieviem jau no paša okupācijas sākuma. Dienasgrāmatā var lasīt vairākas epizodes, kur šīs tēva bailes ir parādītas, piemēram, “nu tēvs baidīdamies no komunistiem izrādīja viņiem piekrišanu. [...] un tēvs ļāva savās mājās iemesties tā sauktajam sarkanajam stūrītim. Vienkārši noņēma no sienas Ulmaņa un Baloža bildes un pakarināja viņu vietā riebigā gruziņu purnu (*Jozefu Staļinu*) un Leņinu”. Šī nebija vienīgā pierakstītā epizode, kurā P. Kursītis cerot, ka tādējādi pasargās no soda sevi un ģimeni, iesaistījās komunisma “slavināšanā”. Analizējot dienasgrāmatu par P. Kursīša un komunisma attiecībām ir grūti iegūt skaidru priekšstatu. Šīs grūtības rada tas, ka dienasgrāmatas autors nav pats P. Kursītis, bet gan viņa dēls, komunistu ideoloģijas nīdējs, tāpēc nevar uzskatīt,

ka par tēva uzskatiem attieksmē pret šo ideoloģiju gūstam pilnvērtīgus priekšstatus. Arī dienasgrāmatā vietām atšķiras tas, kā tēva attiecības ar komunismu tiek parādītas, jo tiek rakstīts gan “protams par komunistiem viņam nebija nekādas jēgas”, gan “kāda sajūta varēja būt tēvam komunistu piekritējam”. Taču pēc tam rakstot, “skaidrs, ka viņš piekrita baidīdamies [...]”, F. Kursītis sava tēva “komunisma grēkus” attaisno. Iespējams tēva sarežģītās attiecības ar komunismu ir tas, kas veidoja atšķirīgos veidus kā F. Kursītis atcerējās abus vecākus. Tēva stāvoklis izsūtījumā pēdējo reizi aprakstīts līdzīgi kā mātes, kad tiek runāts par viņa nāvi. Dienasgrāmatā rakstīts, ka “14. jūnijā mūs izsūtīja, oktobrī tēvs jau bija miris badā. Piespriesto nāves spriedumu nebija paspējuši izpildīt [...]”.

Brāļus Francis Kursītis dienasgrāmatā nav pieminējis tik plaši un bieži kā abus vecākus. Iespējams abu jaunāko brāļu zaudējums ir bijis tik sāpīgs, ka pēc notikušā par tiem bijis grūti runāt. Par Andreju dienasgrāmatā varam lasīt tikai šo ierakstu: “1942. gada jūnijā aizsūtīja uz ziemeļiem pa Emisejas upi no izsūtītajiem tos cilvēkus, kuriem nebija ģimenes, aizsūtīja mūsu brāli Andreju [...] Andrejs pēdējo vēstuli atrakstīja no Dudinkas, vairāk sakaru nebija”. 1942. gadā Andrejam bija tikai 19 gadi. Taču par jaunāko brāli Staņislavu varam lasīt to, ka “brālis Staņislavs arī ticis arestēts, par ko taisnību pie čekistiem nevarēja dabūt, jo viņi mūs neuzskatīja par cilvēkiem, jo mēs bijām izsūtītie. [...] it kā bija piedalījies kāda brieža nogalināšanā [...]. Viņam bija tikai četrpadsmit gadu, bet čekisti lika visus bērnus vienos lēģeros ar pieaugušajiem”. Vecākais brālis arī ticis arestēts: “Kamēr vēl es biju pie ezera, brāli Aleksi arestējuši un aizveduši, jo gribējis veikalā nozagt maizi”.

Pārējo izsūtījuma laiku Francis Kursītis pavadījis vienatnē. “Tā es biju palicis viens, mamma bija mirusi, brāļi abi arestēti, trešais Andrejs pazudis, nekādas ziņu nebija no tām vietām, kur viņus vedot uz ziemeļiem izsēdināja,” vēsta Franča dienasgrāmata.

Tas, ka deportācijās izsūtīja veselas ģimenes, nevis tikai atsevišķas personas, padarīja šo procesu par vēl traģiskāku, jo cilvēki varēja pazaudēt ne tikai vienu ģimenes locekli, bet gandrīz visus, taču no PSRS valdības skatupunkta tas bija izdevīgs lēmums, jo ābols no ābeles tālu nekrīt. Kā F. Kursītis ir rakstījis: “Ko varēja izdarīt viena sieviete ar bērnu baru. Čekistiem šiem pasaules slepkavām bija vienalga”.

Temats - dzīves apstākļi izsūtījumā.

Viens no svarīgākajiem padomju deportāciju elementiem bija cilvēku izsūtīšana uz jaunu, izsūtītajiem neierastu vidi, kurā izdzīvot bija sarežģīti (Riekstiņš, 2022). Sibīrijas skarbā daba un smagie dzīves apstākļi kolhozos, izsūtītajiem izdzīvošanu vien padarīja par sūru uzdevumu.

“Polārajās tundrās cilvēku masas vienkārši pazuda. Vāciešu fašistiem bija jātaisa krematorijas, lai sadedzinātu dzīvus un mirušos. Krievu fašistiem to nevajadzēja, viņi visus, sievietes, mazus bērnus, slimus, vecus, nevainīgus sadzina lopu vagonos, tas bija grūtākais darbs [...]”, tā Francis Kursītis aprakstījis deportēto sūtīšanu uz polārajām tundrām, kur izsūtījuma laikā arī pats nonāca, taču skarbie apstākļi nesākās tikai polāro tundru plašumos, tie sākās tepat Latvijā - vilcienos. Dienasgrāmatā minēti šādi fragmenti: “Paceļam vagonos slimoja un mira, kur vilciens apstājās tur mirušos atstāja” un “[...] čekistiem bija vienalga, kur tādi nobeidzās, tā kā tā visi bija nolemti nāvei”. Šī nolemtība deportētajiem sekoja visā izsūtījuma laikā.

Vietējie sibīrieši mēģināja no kolhoziem tikt prom, par ko liecina rakstītais, ka “jaunie dabū darbu pilsētā un aizved pie sevis tēvu, māti, tā kolhozi palika tukši, mājas tukšas”. Tukšajās mājās tika izmitināti deportētie latvieši, taču, atšķirībā no izmitināšanas vietām, kuras netrūka, pārtikas gan trūka. Visi, gan vietējie, gan izsūtītie dzīvoja badā un ļoti lielā nabadzībā. Iepriekš godīgiem cilvēkiem zagšana kļuva par ikdienas nepieciešamību, jo kā raksta dienasgrāmatas autors: “Bet cilvēki dzīvoja nevis no tā ko nopelnīja, bet no tā, ko nozaga”. No rakstītā var secināt, ka zagšana izsūtījumā bija bieži sastopama un svarīga, lai izdzīvotu, to

galēji apstiprina dienasgrāmatā teiktais: “Pirmais, ko mums sāka mācīt, bija zagt graudus, lai būtu, ko ēst”.

Taču bija jābūt ļoti uzmanīgiem, jo kolhozā pat par nokritušo vārpu uzlasīšanu draudēja tiesa, kā F. Kursītis rakstījis: “Krieviem jau bija tāds teiciens, kas nava cietumā sēdējis tas nekas nava par cilvēku, jo par katru sīkumu lika cietumā”. Izsūtītajiem sodi draudēja smagāki nekā vietējiem sibīriešiem, jo tie bija politiski neuzticami. Kursītis raksta, ka “mūsu ģimene bija visbīstamāko noziedznieku sarakstā, jo tēvs bija palīdzējis Latvijas armijai”.

Skarbā daba, sliktie dzīves apstākļi un autoritāte, kas par katru sīkumu vēlējās sodīt, nodrošināja, ka epizodes, kā šī: “Sarunājušas sievas un lielāki bērni, un bija aizgājuši naktī pa ceļu līdz graudu čupai [...] iebēruši, cik katrs varējis panest un aiznesuši mājās. No rīta sargs [...] redz, ka graudi zagti, ziņojis kolhoza priekšniekam [...]. Aizdomas krita uz mani, jo man tieši par to ceļu bija jābrauc no rajona centra [...]. Visus mūs arestēja un aizveda uz miliciju [...] un tur sākās pratināšana [...]” neizbēgamas.

F. Kursītis dzīvi kolhozos raksturojis, kā ļoti skarbu, viņš rakstīja šādi: “Bet es biju kolhoza cilvēks Staļina komunistu Krievijā. Kolhozā cilvēks bija beztiesīgs. Cilvēki teica, kolhozs esot praktiski tas pats, kas lēgers, starpība tikai tā, ka īstajā lēģerī ir žogs un apsardze. Praktiski cilvēki bija tikpat beztiesīgi kā vienā, tā otrā”. Uz kolhozniekiem neskatījās, kā uz cilvēkiem, bet kā uz darba spēku. Atmiņā ļoti paliekoša ir epizode, kurā F. Kursītis runā par ceļu uz vietu, kurā strādās nākamais mēnesis. Viņš raksta, ka “otrā dienā pēc izbraukšanas sākās sniega vētra. Ko nozīmē sniega vētra šinīs sniega tuksnešos, to pa īstam zina tikai tie cilvēki, kuri to izbaudījuši uz savas ādās. Polārā nakts un sniega vētra tas ir vairāk kā briesmīgi”. Taču viņi turpināja iet, tāpēc, ka viņiem to lika, jo viņi redzēja šos cilvēkus, kā dzīves būtnes, bet, kā mašīnas, kas izpildīja nepieciešamās kvotas. Pēc garās ceļa dienas strādniekiem nebija piešķirta ne maize, ne teltis gulēšanai. Kursītis vēsta: “Mums kolhozs nebija iedevis telti priekš mums [...] Tā mēs astoņi cilvēki saspiezdamiem vecās tantiņas (vietējā, kas pavadīja ceļā) teltī, kur parasti viņa dzīvoja viena pati”. Tas vien atspoguļo, cik patiesībā, nesvarīgi cilvēki bija visai sistēmai, svarīgs bija tikai kopējais labums, ko tie nes.

Interesanti ir tas, ka vienā vietā, izsūtītie varēja uzturēties ne ilgāk par gadu, līdz ar to deportētajiem nebija iespēja nodibināt ilgstošas attiecības vai iesakņoties jaunajā dzīves vietā.

Par to, ka izsūtījumā dzīves apstākļi nebija labi un ka palikt dzīvam vien bija uzdevums, nav jābrīnās, jo deportētie, brīdī, kad kļuva par izsūtītajiem, vairs nebija cilvēki, viņi bija vienkārši izsūtītie. Par to liecina dienasgrāmatā pierakstītās epizodes, kas vēsta, gan par badu, kādā dzīvoja Sibīrijā un par autoritāti, kas viņus vienmēr vēroja. Izsūtītie tika uzskatīti par noziedzniekiem un viņi bija spiesti dzīvot noziedznieku dzīves apstākļos.

Temats - darba apstākļi izsūtījumā.

Darba un dzīves apstākļi deportācijās bija cieši saistīti, galvenokārt tāpēc, ka deportētie, ierodoties Sibīrijā, tika nodarbināti kolhozos vai gulagos. Francis Kursītis no smaga darba nebaidījās, pirms izsūtīšanas viņš aktīvi palīdzējis ģimenes saimniecībā, par ko vēsta fragments no dienasgrāmatas: “Mācējām visus darbus, lopus barojām, govīs slaucām”. Taču strādāt sev vai strādāt tiem, kas tevi izsūtīja ir divas dažādas lietas. Šo atšķirību Francis Kursītis nekad neaizmirs, un savu nepatiku pret darbu kolhozā dienasgrāmatā attēloja bieži un atklāti.

Deportāciju laikā kolhozos bija darba spēka trūkums, tāpēc Kursīšu ģimenes ierašanās kolhozam noteikti bija ieguvums, jo šī ierašanās nāca ar jaunu puīšu darba rokām. Francis Kursītis par situāciju rakstījis šādi: “Ar darba spēku arī bija trūcīgi, jo vīrieši visi jaunākie bija armijā. No izsūtītajiem latviešiem arī bija tikai sievietes un bērni, vienīgi mūsu ģimenē bijām spējīgi trīs cilvēki”. Taču nebija tā, ka izsūtītie latvieši uzreiz lektu darbos, it īpaši, ja kolhozs pretī nedod pat pašu minimumu - pārtiku - īsti vairāk neko kolhoza darbinieki nevarēja sagaidīt, jo par paveikto darbu naudu nemaksāja. “Visi izsūtītie sarunājām un darbā neejām, jo kolhozam nebija nekas, ko mums dot ēst, neko arī neteica”, vēsta dienasgrāmatas fragments.

Tā tas esot turpinājies līdz ieradušies partijas pilnvarotie un sākuši kolhozam par neestrādājošajiem izsūtītajiem uzdot jautājumus: “Viņš uzbļāva priekšniekam, ko latvieši neestrādā, nava maize, lai katram dod pa kilograma kartupeļu, tie jau paaugušies”. Tā arī iesākās Kursišu ģimenes kolhoza darbinieku dzīves posms. Padomju Savienībai nerūpēja kolhozu stāvoklis, tikai tas, ko tie valstij ienesa, līdzīgi - kolhoziem nerūpēja cilvēki, kas tajos strādāja, bet tikai viņu darba augļi. Šo sakarību savā rakstītajā, dienasgrāmatas autors iezīmē vairākkārt, piemēram, rakstot par padomiem, ko tikko izsūtītajiem dāvāja jau pieredzējušie strādnieki: “Vecie kolhoznieki teica, mēs zinām, kā jūs dzīvojāt, mēs arī kādreiz tā dzīvojām, bet tagad jūs dzīvosiet no tā, ko darbā, iedami mājās kabatā vai azotē aizmetīsiet, mājās citu neko jūs nedabūsiet,” vai atklājot detaļas, kā norisinājās kolhozā veiktais darba process: “Pie būvdarbiem piedzina visus, kuri varēja turēt lāpstu vai pastumt ķerru. Par šo smago darbu neko nemaksāja, vienīgi 800 gramu maizes un puslitru miltu šķidras putas”. Par kolhozu vietu PSRS sistēmā, vairāk iespējams uzzināt no citātiem, kā šis: “[...] kolhozos tā pat kā visur valstī visa teikšana bija partijas pilnvarotajām personām”. Dienasgrāmatas autors vispožāk raksturo savu darba pieredzi Suhairikas ezerā, kur, lai nenomirtu no bada, ēda jēlas zivis, ko sazvejojuši, bet tad viņus pieķēra atbildīgais: ”Bet nu sniegs bija pakusis un nu viņam viss bija skaidrs, kā mēs apzaguši partiju un valsti”. Šī epizode gandrīz beidzās ar dzīvi nocietinājumā, jo atbildīgais draudēja ar tiesu, taču kolhoza pilnsapulcē par brīnumu nosodīja atbildīgo nevis zvejniekus. Dienasgrāmatā rakstīts, ka “grāmatvedis teicis, tāpat tu cilvēkus esi tiktāl turējis badā, ka viņi bija spiesti zagt un ēst jēlas zivis”. Viss notikušais bija izraisījis lielu vēlmi F. Kursītim jebkādā veidā tikt prom no kolhoza, un viņam tas arī izdevās pašam par lielu pārsteigumu. F. Kursītis dabūja darbu, kā kuģa mehāniķis. Viņš raksta, ka “direktors izrakstīja trīs kilogramus maizes un pateica trīs dienas nostrādā un nevienam vairs neprasi, kāp laivā un brauc prom, vienkārši nevarēju aptvert, kā tas viss sagadījās”.

Smags darbs bija viens no izsūtīšanas pamatelementiem, jo tādējādi, Padomju Savienība ne tikai atbrīvojās no nevēlamajām personām, bet arī tās izmantoja savam labumam. Cilvēki tika spiesti darīt smagus darbus ar nepienācīgu inventāru un bez pienācīgas samaksas, jo izsūtītajiem nebija iespēja darbus nedarīt vai nedarīt pienācīgi, jo citādāk tie riskēja ar nopietnu sodu. Taču izsūtītajiem ir iespēja pamest sev noteikto kolhozu un strādāt tīkamākā darbā, ja vien prasmes to atļauj un veiksmīgi sakrīt apstākļi.

Temats - izsūtītā attiecības ar autoritāti.

Izlasot tikai dienasgrāmatas pirmo lappusi, tās lasītājs var iegūt skaidru priekšstatu par to, ko par PSRS sistēmu domājis Francis Kursītis, rakstot, ka “tikko Latvijas robežu pārbrauca krievu tanki, tikko Latviju okupēja sarkano cilvēkēdāju ordas, praktiski visiem latviešiem ceļš uz Sibīriju jau bija nodrošināts”.

Tā kā dienasgrāmata rakstīta pēc izsūtījuma, jāreķinās ar to, ka dienasgrāmatas autora pierakstītās atziņas un viedokļi, gan par sistēmu, gan par noteiktām amatpersonām ir nākušas ar papildu zināšanām par notikušajām 1949. marta deportācijām un PSRS pārvaldīšanas laiku pēc deportāciju akcijām, tāpēc, iespējams, ja dienasgrāmata būtu bijusi rakstīta notiekošā laikā, autoritāte tiktu atspoguļota citādākā veidā.

Pats F. Kursītis dienasgrāmatas sākumā atklāj, ka “neviens, vismaz cilvēki ar kuriem man bija darīšana, nevarēja sev stādīties priekšā, kas tas ir komunisti”. Ar līdzīgu atziņu viņš dalās runājot par pašu izsūtījumu: “Man bija tāds moments, es būtu varējis aizbēgt, bet es pats nezinu, kāpēc es to neizmantoju. Tādās lietās laikam biju par zaļu, bez pieredzes, tāpat kā visi latvieši. Mums nebija nekādas saprašanas, jo mēs nezinājām, kas bija Staļins ar saviem nagu maucējiem”. Šī neziņa par to, ko var sagaidīt no PSRS un komunistu partijas līderiem neturpinās ilgi. Turpmākās epizodes viņš raksturo, gan ar nosacītu bezpalīdzību saistībā ar autoritāti, piemēram, aprakstot savas mātes nāvi - “Bet čekas slepkavas neveda uz ziemeļu odu un krimšļu apsēstajiem purviem, lai ārstētu. Viņi visādi nīrgājās un teica, ka te jūs neesat

aizvesti uz kūrortu. Te mums visiem bija jāpaliek pie šo slepkavu sistēmas, no šejienes atpakaļ ceļa nebija”, gan lielām dusmām - “Priekš cilvēku iznīcināšanas komunistiem bija viss, vagoni, kuģi, ko tik vajadzēja. Mēs visi bijām čekas gūstekņi un čekisti prata apieties ar tādiem. Viņu uzdevums komunistu valstī bija slepkavība, par to viņiem valsts maksāja algu un deva ordeņus”. Jāatceras tas, kādā nabadzībā dzīvoja visi izsūtītie, viņiem bija jāzog, lai tikai nenomirtu badā, un tad jāvēro, kā valsts tērē lielas summas, tikai lai pārvadātu izsūtītos uz citu Sibīrijas apgabalu.

Interesanti lasīt ir ne tikai izsūtītā viedokli par valsts līderiem, cilvēkus, kurus nekad nesatika, tikai izdzīvoja viņu lēmumu sekas, bet arī par pārvaldniekiem un priekšniekiem, ar kuriem izsūtītais ikdienā nonāca aci pret aci. Piemēram, vienu no zvejnieku komandas brigadieriem F. Kursītis raksturo šādi: “Jaunais brigadieris, [...] partijnieks īsts Staļina kalps, valdes loceklis ar lielām pilnvarām, īsts nagumaucējs. Viņš arī uz mums skatījās tikai kā uz darba lopiem, tāpat kā visi čekisti”. Vēlāk viņu apraksta pat šādi: “Šis briesmonis brigadieris komunist Gorbušins, kuru mēs saucām par komunistu cūku”. Ja vērā tiek ņemts fakts, ka dienasgrāmata tikusi rakstīta pēc izsūtītā atgriešanās Latvijā, un tas, ka dienasgrāmatā iespējams lasīt par atgadījumiem, kuros iesaistīts šis brigadieris un, kuri negatīvi ietekmējuši Franci Kursīti, piemēram, šāds atgadījums “[...] pašiem šī partijas cūka nedeļa pat paēst. [...] Šis, protams, ēda kādas zivis gribēja”, varam secināt, ka ļoti daudz negatīvās iezīmes dienasgrāmatas autors piešķir tām personām, kas viņu ir ietekmējušas negatīvi, taču ne visas augstāka statusa personas ir izpelnījušās negatīvu atspoguļojumu F. Kursīša rakstītajā. Motorizētās zvejas stacijas direktoram Kursītis ir pat pateicīgs.

Nav jābrīnās, ka izsūtītais, kas šajā situācijā ir daļa no marginalizētas grupas, izjūt dziļu nepatiku pret autoritāti, it īpaši, ja šī autoritāte viņu ievietojuši situācijā, kas šo personu negatīvi ietekmē. Izsūtītajiem bija jānoskatās, kā mirst un cieš viņu ģimenes locekļi, un jāiet šīm ciešanām cauri arī pašiem. Tādos apstākļos meklēt pozitīvās ietekmes ir ļoti sarežģīti.

Tematiski analizējot indivīda pieredzes atspoguļojumu, tiek dota iespēja iepazīties ar tematiem, kas indivīda pieredzē bijuši nozīmīgi, jo tie analizējamajā materiālā tiek minēti visbiežāk. Analizējot Franča Kursīša dienasgrāmatu, kurā viņš raksta par savu pieredzi 1941. gada 14. jūnijā, iespējams atrast epizodes, kuras var iekļaut noteiktos tematos - ģimene, dzīves apstākļi izsūtījumā, darba apstākļi izsūtījumā un izsūtītā attiecības ar autoritāti. Padziļināti analizējot katru šo tematu, var nonākt pie noteiktiem secinājumiem par Franča Kursīša deportāciju pieredzi, viņa attiecībām ar ģimeni, augstāka statusa personāžiem u.c. No atziņām, ko var iegūt par Franča Kursīša izsūtījuma pieredzi, iespējams pilnveidot gan skatījumu par 1941. gada 14. jūnija deportācijām, gan par padomju deportāciju procesu kopumā. Kaut vai šī dienasgrāmata nav pabeigta un līdz ar to nav iespējams iegūt priekšstatu par personas pieredzi visā deportāciju procesā, esošie atradumi ir pietiekami nozīmīgi, lai izdarītu secinājumus par to, kā šis vēstures process ir ietekmējis attiecīgo personu, un kā šīs personas pieredzes stāsts papildina mūsu zināšanas par noteiktajiem vēstures notikumiem.

SECINĀJUMI

- Noteiktas deportāciju akcijas pēta atsevišķi zinātnieki, kuri koncentrējas uz noteiktu valstu piemēriem. Reti sastopami zinātniskie raksti vai grāmatas, kurās tiek apspriestas vairākas deportāciju akcijas vai vairākas valstis, tāpēc, lai uzzinātu par deportācijām pasaulē nepieciešams izmantot lielu skaitu autoru darbu. Padomju deportācijas Latvijā visaktīvāk pētījis Jānis Riekstiņš. Par tematisko analīzi nav atrodams liels skaits avotu un arī šajos avotos par tematisko analīzi informācijas daudzums nav liels;
- Vēsturē deportācijas tiek lietotas divejādi - lai deportētu atsevišķus indivīdus vai arī lai deportētu noteiktas cilvēku kopienas. Abi deportāciju veidi pasaulē vēsturiski ir tikuši plaši izmantoti, taču biežāk ir sastopama deportāciju izmantošana, vērstoties pret noteiktām sabiedrības grupām, kas attiecīgajai varai šķiet bīstamas. Tās definējamas kā viens no politisko represiju rīkiem. Īpaši aktīvi šis rīks lietots dažādu militāro konfliktu laikā;
- 1941. gada 14. jūnija un 1949. gada 25. marta deportācijas tika izmantotas, lai PSRS varētu atbrīvoties no režīma apdraudošām personām - 1941. gada deportācijās tika izsūtīti valstsvīri, politiķi, turīgākie pilsoņi, Latvijas aizsargu organizācijas biedri, izsūtīto ģimenes galvu ģimenes, bet 1949. gada deportācijās - zemniekus, kam piederēja pašiem sava saimniecība. Deportāciju process bija necilvēcisks un ir atstājis sekas uz Latvijas sabiedrību, ko izjūtam arī šodien;
- Izsūtītā Franča Kursīša dienasgrāmatas analīzei tiek izmantota tematiskās analīzes metode, kuras gaitā tiek iegūti četri temati, kas darbā parādās visbiežāk - ģimene, dzīves apstākļi izsūtījumā, darba apstākļi izsūtījumā un izsūtītā attiecības ar autoritāti;
- Analizējot šos četrus tematus, var secināt, kā katrs no šiem tematiem ir ietekmējis izsūtīto. Deportāciju laikā Francis Kursītis zaudē gandrīz visu savu ģimeni - abus vecākus un abus jaunākos brāļus. Šajā zaudējumā viņš vaino vadošo režīmu, kas lielā mērā veido viņa tālākās attiecības ar autoritāti. Šo negatīvo skatījumu uz PSRS režīmu veido arī dzīves apstākļi kādos izsūtītie bija spiesti dzīvot un darba apstākļi kādos strādāja, smagos apstākļus viņš vērtē pēc tā, kā tie ietekmējuši viņu un sev apkārējos. Līdz ar to ir redzams, ka šie temati ir savstarpēji saistīti un lai analizētu deportētā izsūtījuma pieredzi ir nepieciešams skatīt visas šos tematus, jo tikai tā ir iespējams iegūt dziļāku ieskatu 1941. gada 14. jūnija deportācijās, tādējādi veidojot pilnīgāku deportāciju atainojumu.

BIBLIOGRĀFIJA

1. *1.5 million Ukrainian children at risk of being deported to Russia, ombudsman says* (2024) [tiešsaiste]. The Kyiv Independent [Skatīts: 29.12.2024.]. Pieejams: <https://kyivindependent.com/1-5-million-ukrainian-children-at-risk-of-being-deported-by-russia-ombudsman-says/>
2. *1939. gada 5. oktobris - diena, kad parakstīts līgums par PSRS militārajām bāzēm Latvijas teritorijā* (n.d.) [tiešsaiste]. Latvijas Kara muzejs [Skatīts: 29.12.2024.]. Pieejams: <https://www.karamuzejs.lv/index.php/lkm/1939-gada-5-oktobris-diena-kad-parakstits-ligums-par-psrs-militarajam-bazem-latvijas-teritorija>
3. *1941. gada 14. jūnija deportācijas* (n.d.) [tiešsaiste]. Latvijas Arhīvs [Skatīts: 29.12.2024.]. Pieejams: <https://www.archiv.org.lv/dep1941/gram1.php?param=1>
4. *1941. gada 14. jūnija deportācijas struktūranalīze* (n.d.) [tiešsaiste]. Latvijas Arhīvs [Skatīts: 29.12.2024.]. Pieejams: <https://www.archiv.org.lv/dep1941/gram1.php?param=4>
5. *1941. un 1949. gada deportācijas* (n.d.) [tiešsaiste]. Military Heritage Tourism [Skatīts: 29.12.2024.]. Pieejams: <https://militaryheritagetourism.info/lv/military/topics/view/59>
6. Bleiere, D. (2024). *1949. gada 25. marta deportācija Latvijā* [tiešsaiste]. Nacionālā enciklopēdija [Skatīts: 30.12.2024.]. Pieejams: <https://enciklopedija.lv/skirklis/108424-1949-gada-25-marta-deport%C4%81cija-Latvij%C4%81>
7. *Cilvēktiesību pārkāpumi saistībā ar Ukrainas civiliedzīvotāju piespiedu deportāciju un ukraiņu bērnu piespiedu adopciju Krievijā* (2024) [tiešsaiste]. Eiropas Parlaments [Skatīts: 29.12.2024.]. Pieejams: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0320_LV.html
8. Cimdiņa, R. (2011). *Ievads pētniecībā: stratēģijas, dizaini, metodes*. Rīga: RaKa. 284 lpp.
9. *Convict Transportation* (n.d.) [tiešsaiste]. East Riding Museums [Skatīts: 27.12.2024.]. Pieejams: <https://www.eastridingmuseums.co.uk/museums-online/convict-connections/convict-transportation/>
10. *Deportation* (n.d.) [tiešsaiste]. Holocaust Encyclopedia [Skatīts: 29.12.2024.]. Pieejams: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/deportations>
11. *Deportation to the Death Camps* (n.d.) [tiešsaiste]. The World Holocaust Remembrance Center. Pieejams: <https://www.yadvashem.org/holocaust/about/final-solution/deportation.html>
12. Hanbark, K. (2022). *An Era of Exile: The Qing Dynasty and Punishment*, 1.-7. Pieejams: https://repository.kulib.kyoto-u.ac.jp/dspace/bitstream/2433/274195/1/takuetsu3_2.p
13. *Iraq: Unlawful Deportations of Syrians* (2024) [tiešsaiste]. Humans Rights Watch [Skatīts: 29.12.2024.]. Pieejams: <https://www.hrw.org/news/2024/06/27/iraq-unlawful-deportations-syrians>
14. Jansone, I. (2020). *Latvijas zemes no 19. gadsimta beigām līdz 1918. gadam: ceļš līdz valstij* [PDF dokuments]. Latvijas Nacionālā bibliotēka [Skatīts: 29.12.2024.]. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/file/32859910.pdf>
15. Krūmiņš, G. (2009.). *Daži jauni fakti par 1949. gada marta deportācijas organizēšanu un kolektivizāciju. Latvijas Vēstures institūta žurnāls, pirmais sējums*, 81.-88.lpp.
16. Laganovskis, G. (2008). *Neizturamais atkusnis* [tiešsaiste]. LV portāls [Skatīts: 30.12.2024.]. Pieejams: <https://lvportals.lv/norises/171391-neizturamais-atkusnis-2008>
17. *Latvijas Vēsturnieku komisijas 2003. gada pētījumi* (2004). A. Caunes redakcijā. Rīga: Latvijas Universitātes Latvijas vēstures institūts. 585 lpp.

18. *Lieta Nr.2-238/2. Spriedums.* (1991. gada 1. augustā). Preiļu rajona Tautas tiesa.
19. Maguire, M., Delahunt, B. (2017). Doing a thematic analysis: A practical, step-by-step guide for learning and teaching scholars. *Reflections, Journeys and Case Studies Vol. 9 No. 3.*
20. Maynes, M., Pierce, J., Laslett, B. (2007). *Telling Stories: The Use of Personal Narratives in the Social Sciences and History.* Londona: Cornell University press. 200 lpp.
21. McElduff, S. (2021). *UnRoman Romans.* Vankūvera: The University of British Columbia. 712 lpp. Pieejama: <https://pressbooks.bccampus.ca/unromantest/>
22. Mikuds, S. (2023). *Kādos gadījumos ārzemnieku var izraidīt no Latvijas Republikas* [tiešsaiste]. LV portāls. [Skatīts: 27.12.2024.]. Pieejams: <https://lvportals.lv/e-konsultacijas/29505-kados-gadijums-arzemnieku-var-izraidit-no-latvijas-republikas-2023>
23. Motta, G. (2017). *The Great War against Eastern European Jewry, 1914.-1920.* Kembridža: Cambridge Scholars Publishing. 276 lpp.
24. Naimark, M. N. (2001). *Fires of Hatred: Ethnic Cleansing in Twentieth-Century Europe.* Kembridža: Harvard University Press. 256 lpp.
25. *Otrais pasaules karš un Padomju okupācija.* (n.d.) [PDF dokumenti]. Latvijas Okupācijas muzejs [Skatīts: 29.12.2024.]. Pieejams: [https://okupacijasmuzejs.lv/storage/Otrais-pasaules-kar%C5%A1-un-Latvijas-okup%C4%81cija-\(1939-1945\)_a33b6b54-b0ab-494b-b71a-3c22abf02926.pdf](https://okupacijasmuzejs.lv/storage/Otrais-pasaules-kar%C5%A1-un-Latvijas-okup%C4%81cija-(1939-1945)_a33b6b54-b0ab-494b-b71a-3c22abf02926.pdf)
26. *Patvērums un migrācija ES: fakti un skaitļi* (2023) [tiešsaiste]. Eiropas Parlaments [Skatīts: 28.12.2024.]. Pieejams: <https://www.europarl.europa.eu/topics/lv/article/20170629STO78630/patverums-un-migracija-es-fakti-un-skaitli>
27. Riekstiņš J. (n.d.). *1941. gada 14. jūnija deportācijas Latvijā* [tiešsaiste]. Latvijas Valsts arhīvs [Skatīts: 10.01.2025.]. Pieejams: <https://www.archiv.org.lv/dep1941/gram1.php?param=1>
28. Riekstiņš, J. (2000). *Latvieši Krievijas gulagā* [tiešsaiste]. Latvijas Vēstnesis [Skatīts: 29.12.2024.]. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/10195>
29. Riekstiņš, J. (2003). *Par "vāciešu operāciju" Latvijā* [tiešsaiste]. Latvijas Vēstnesis [Skatīts: 29.12.2024.]. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/70959>
30. Riekstiņš, J. (2015). *Padomju impērijas koloniālā politika un Latvijas kolonizācija.* Rīga: Tieslietu ministrija. 199 lpp.
31. Rindzevičiūtē, E. (2015). *The Overflow of Secrets.* *Current Anthropology.* Vol.56 Iss 12.276 - 285 lpp. Pieejams: <https://www.journals.uchicago.edu/doi/epdf/10.1086/683297>
32. *Russian Federation's War against Ukraine 'Upending Lives of Children', United Nations Agency Head Tells Security Council* (2024) [tiešsaiste]. United Nations [Skatīts: 29.12.2024.]. Pieejams: <https://press.un.org/en/2024/sc15922.doc.htm>
33. *Security raids in Lebanon: A legal weapon used to violate refugee rights* (2023) [tiešsaiste]. ACHR [Skatīts: 29.12.2024.]. Pieejams: <https://www.achrighs.org/en/2023/03/16/13078/>
34. Spridzāns, B. (1995). *Par Latvijas melnāko dienu* [tiešsaiste]. Latvijas Vēstnesis [Skatīts: 30.12.2024.]. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/34817>
35. Spunaugle, L. A. (2020). *Empire and Ethnicity: A Social History of Deportation in Assyria and Karduniaš during the First Millennium BCE.* Disertācija. Enārbora: Mičiganas Universitāte. 349 lpp. Pieejams: https://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/163256/aspunaug_1.pdf?sequence=1

36. Straume, I. (2022). *Okupācijas varu radītie demogrāfiskie zaudējumi Latvijā 1939.-1990.* Rīga: Latvijas Okupācijas izpētes biedrība. 95 lpp.
37. Šneidere, I. (2001). *Latvija padomju režīma varā 1945-1986.* Dokumentu krājums. Rīga: Latvijas Vēstures Institūta apgāds. 463 lpp.
38. *Tematiskā analīze* (n.d.) [tiešsaiste]. Rīgas Stradiņu Universitāte [Skatīts: 03.01.2025.]. Pieejams: <https://www.rsu.lv/petniecibas-terminu-vardnica/tematiska-analize>
39. *The Politics of Empire in Post-Revolutionary France* (2015). N. Andrews un J. Sessions redakcijā. Oksfordā: Berghahn Books.
40. *The Sage Handbook of Social Research Methods* (2008). J. Barnen, P. Alasuutari, L. Bickman redakcijā. Londona: Sage. 648 lpp.
41. *Turkey: Sent to a war zone: Turkey's illegal deportations of Syrian refugees* (2019) [tiešsaiste]. Amnesty International. [Skatīts: 29.12.2024.]. Pieejams: <https://www.amnesty.org/en/documents/eur44/1102/2019/en/>
42. *Understand the deportation process* (2024) [tiešsaiste]. usa.gov. [Skatīts: 27.12.2024.]. Pieejams: <https://www.usa.gov/deportation-process>
43. Zarakovska, I. (2017). *Cēsu pils raksti I.* Cēsis: Cēsu pils saglabāšanas fonds. 239 lpp.
44. Zālītis, I., Dimante, S. *Četrdesmito gadu deportācijas struktūranalīze* (n.d.) [tiešsaiste]. Noziegumi pret cilvēci [Skatīts: 29.12.2024.]. Pieejama: <http://lpra.vip.lv/strukturanalize.html>
45. Zvidriņš, P. (2012). Direct demographic losses suffered by Latvia as a result of soviet campaigns. *Damage caused by the Soviet Union in the Baltic States.* Rakstu krājums. Rīga: Ltd. E-forma. 65. -75. lpp.

PIELIKUMI

1. pielikums
 Franča Kursiša dzimšanas apliecība un fotogrāfija

DZIMŠANAS APLIECĪBA
СВИДЕТЕЛЬСТВО О РОЖДЕНИИ

№ 58252

Pilson (г.) *Kursis Francis Peters d.*

dzimšanas (mums) *Kursis Francis Peters d.*

rodzaka (māc) *divdesmita decembris 1921 g. 20. XII*

(gada, diena un mēneša burtiskam raksturošanai) (год, дня и месяца буквенным указанием)

perko civilizācija) a akta dzimūšo registrācijas grāmata 1921 gada 20. dienā *dec* mēnesī izdarīts attiecīgs ieraksts. № 150

o "un s. чингизской автогражданского состояния о рождении та 19... год... числа... месяца

изведена соответствующая запись за №...

Vecāki { Tēva *Kursis Francis*
 Отец (извещая, в... на имя в... фамилия, имя и отчество)

Родители { Māte *Kursis Anna*
 Мать (извещая, в... на имя в... фамилия, имя и отчество)

Berna dzimšanas vieta, apriņķis, pagasts *Kurka pagasts* republika, apgabals *Latv. PSR*

Mesto pilsētas, rajons, iedz. cēlonis *Kurka pilsēta, rajons, iedz. cēlonis* республика, область

Rādītāja stāsts, Mestā pilsētas, rajons, iedz. cēlonis *Kurka pilsēta, rajons, iedz. cēlonis*

Число и рожа пазинис *20. XII* Зам. бюро ЗАГС

Дарбведис *20. XII* Делопроизводитель

2. V. M. O.

DZIMŠANAS APLIECĪBA

LR Iekšlietu ministrijas lēmums par Kursišu ģimenes izsūtīšanas atzīšanu par nelikumīgu

LATVIJAS REPUBLIKAS
IEKŠLIETU MINISTRIJA

Rīgā, ind. 226009, Stabu ielā 89, tel. 208736

1990. g. 18. decembrī Nr. 3/7-6557

Uz 1989. g. 18. janvārī Nr. 2.1-13.1/46

Par pils. Kursišs A.D.

un viņa (as) ģimenes locekļu administratīvās izsūtīšanas atzīšanu par nelikumīgu.

Preiļu rajona, pilsētas Tautas

deputātu padomes izpilddarīteja.

228250, Preiļi,
Raņa bulv. 19.

Noraksts: Aleksejam Pētera d. Kursišam

Pamatojoties uz Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija 1989. g. 8. jūnija dekrētu «Par četrdesmitajos un piecdesmitajos gados no Latvijas PSR teritorijas izsūtīto pilsoņu rehabilitāciju» pils. Kursišs Anna un viņa (as) ģimenes locekļu administratīvā izsūtīšana 1941. gada 14. jūnijā no bijušā Daugavpils apriņķa Vārkavas pagasta Mazkursišu mājām-sādžas nometinājumā uz Krasnojarskas apgabala—novada Dzeržinskas rajonu ir atzīta par nelikumīgu. Nelikumīgi izsūtītie pilsoņi tiek pilnīgi rehabilitēti.

Nometinājumā atradās:

1. Kursišs Anna Donata m., dzim. 1895. g., mirusi 1943. g. izsūtījumā.
2. Kursišs Aleksejs Pētera d., dzim. 1920. g., dzīvo: Rīgas priekšpilsētā, Salaspilī, Daugavas ielā 2. dz. 47.
3. Kursišs (Kursiņa) Francis Pētera d., dzim. 1921. g., dzīvo: Ventpils, Maža ielā 80. dz. 1.
4. Kursišs Andrejs Pētera d., dzim. 1923. g., kopā 1942. g. pazudis bez vēsts.
5. Kursišs Staņislavs Pētera d., dzim. 1927. g., miris 1943. g.

Kursišs Pēteris Jāzeps d., dzim. 1890. g., arestēts 1941. g. 14. jūnijā, miris apciet. vietā 1941. g. 25. novembrī, rehabilitēts ar KPSR Augstākās Tieslietu padomes 1959. g. 24. decembra lēmumu. Preiļu rajona-pilsētas Tautas deputātu padomes izpilddarīteja, kas saistīti ar konfiscētas mantas vai tās vērtības atgriešanu, kā arī citi ar izsūtīšanu saistīti jautājumi ir risināmi.

1988. g. 5. decembra lēmuma Nr. 396 «Par to pilsoņu tiesībām, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu» un 1989. g. 29. augusta lēmuma Nr. 190 «Par kārtību, kādā atdodama manta vai atļūdzināma tās vērtība pilsoņiem, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu» izpildes kārtībā.

Uzziņas par nometinājuma vietu un laiku Latvijas Republikas Iekšlietu ministrija izsniegs pilsoņiem, kuri bija nelikumīgi izsūtīti.

Ziņas par konfiscētas mantas aprakstu un novērtējumu, ja tādas ir Iekšlietu ministrijas rīcībā, tiek pievienotas.

Pamatojums: arhīva lieta Nr. 19301

Pielikumā: —

Ministra vietnieks

Z. Indrikovs

3. pielikums
Franča Kursīša personīgais fotoarhīvs

Jāzepa Pētera d. Kursiņa nopratināšanas protokola Nr.2 tulkojums latviešu valodā

Aršadzeta (liecinieka) liecības
Показания обвиняемого (свидетеля)

Kursiņš Jāzeps Pēteris d. 19

13. februārī 1944. g.

Par nepareizo liecību došanu pēc 25.p.
krtm. br. KPFSR un brīdmošs: J. Kumiņš
jautājums: Vai pazīstiet Kursiņš Pēteru
Jāzeps d.?

Atbilde: Jā, es viņu pazīstu ļoti labi, un es
sākotnēji dzīvojam.

Jautājums: Kādās attiecībās jums ar Kur-
siņš Pēteru?

Atbilde: Attiecības starp mums labas, kāda
neturam.

Jautājums: Iztāstiet ko jūs zināt par Kur-
siņš Pēteri?

Atbilde: Kursiņš P. ir ļoti liels saimnieks,
viņam ir 22 ha zemes, divi
pikolijas motori, divi labības kultū-
rājiņi, lauksaimniecības mašīnas
un kumtains inventārs. Viņš un viņa
ir igauņu fašistiskās varas laikā
kā Ulmanis uzticamības vīrs.

Jautājums: Ar ko jūs varat konkrēti apstip-
rināt Kursiņa uzticamību fašist-
iskajai iekārtai?

Atbilde: 1920. g. janvārī mēs Kursiņš
stādāja pie sakarainības uz
tilta būvniecības Presle - Līvānu

Paraksts
Подпись

J. Kumiņš

NOPRATINĀŠANAS
PROTOKOLS N°2

Latvijas PSR drošības dienestu lēmums par Kursišu ģimenes deportēšanu

VOITEŠA
PA

"УТВЕРЖДАЮ" СОВ. СЕКРЕТНО.

ЗАМ. НАЧКОМА ГОС БЕЗОПАСНОСТИ ЛССР
КАПИТАН ГОСУД БЕЗОПАСНОСТИ

(БРЕЗГИН)

" " июня 1941 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

" " июня 1941 г. г. Даугавпилс

Я опер. уполн. Даугавпилского ГО НКГБ ЛССР ЛАТИШЕНКО рассмотрев материалы на семью арестованного КУРСИТИС Петра-Иосифовича - КУРСИТИС Анну - 1896 г. рожд., латышка, гр. СССР, домохозяйка, прож. Варковская вол. у М-Курситы, Даугавп. уезд.

НАШЕЛ:

что муж КУРСИТИС А. - КУРСИТИС Петр Иосифович, " " июня 1941 г. арестован за антисоветскую деятельность, как активный белогвардеец способствовал белым в задержании красноармейцев, что подтверждается материалами следственного дела №

ПОСТАНОВИЛ:

КУРСИТИС Анну, как социально опасного элемента вместе с семьей: сыном Алойзом, 1920 г. рожд., сыном Францом - 1921 г. рожд., сын. Андреем - 1923 г. рожд., сыном Станиславом - 1927 г. рожд., подвергнуть выселению из пределов Латвийской ССР в

ОПЕР. УПОЛН. ДАУГАВПИЛСКОГО ГО (ЛАВИШЕНКО)

СОГЛАСЕН: НАЧ. ДАУГАВПИЛСКОГО ГО НКГБ ЛССР (ВАРКОВСКИЙ)

Latvijas PSR Iekšlietu ministrijas atteikums Dainas Kursītes lūgumrakstam (daļa)

- 2 -

64

Приговор в отношении КУРСИШ не был приведен в исполнение, так как последний 22.ноября 1941 года скончался в тюрьме от истощения.

В своем заявлении КУРСИТ Дайна указывает, что КУРСИТ Франц в 1947 году вернулся из ссылки в Латвию, где работал механиком на рыболовецком катере. В 1951 году КУРСИТ Дайна вышла замуж за КУРСИТ Франца, имеет от него ребенка в возрасте одного года, сама болеет активным туберкулезом, о чем она приобщила к заявлению справку.

28.мая 1953 года КУРСИТ Франц был задержан и снова выдворен в К. асноярский край.

Учитывая, что в своем заявлении КУРСИТ Дайна не указывает оснований для отмены высылки ее мужу КУРСИТ Францу, -

ПОЛОЖАЛ - БЫ:

В ходатайстве КУРСИТ Дайне Карловне об отмене высылки ее мужу КУРСИТ Францу Петровичу - ОТКАЗАТЬ.

СТ. ОПЕРУПОЛНОМОЧЕННЫМ 5 ОТДЕЛА МВД
ЛАТВ.ССР - КАПИТАН

БЕРКОВИЧ /
Беркович

"СОГЛАСЕН": НАЧ.ОТДЕЛА I СПЕЦИАЛЬНОГО МВД
ЛАТВ.ССР - МАЮР

Ветров
/ КАРПАЧ /

Izziņa par F. Kursiša atbrīvošanu no otrreizējā izsūtījuma

МВД СССР
УПРАВЛЕНИЕ МВД
ПО
КРАСНОЯРСКОМУ КРАЮ
3 мая 1954 г.
№ 2454
г. Красноярск

Видом на жительство не служит.
При утере не возобновляется.

АТБРИВОŠANA NO
IZSUTĪJUMA 1221A

СПРАВКА

Выдана гр. Курсишс Францу
Петровичу, 1921 года рождения, уроженцу д. Малое
Курсиши, Даравишского уезда, Латв. ССР,
по национальности латыш, гр. СССР, в том, что он(а) с 1941 года
находил ся на спецпоселении в Красноярском крае.

На основании указания МВД СССР от 6 мая 1954 года
из спецпоселения освобожден 3 июня 1954 года и следует к месту
жительства г.р. Вентспилс, Латв. ССР.

 Зам. Начальник Отдела УМВД.
Начальник Отделения

69

8. pielikums
Latvijas PSR Iekšlietu ministrijas lēmums par Kursīšu ģimenes rehabilitāciju

Латвийская ССР
Министр

КОПИЯ

REABILITACIJA
DOK.

Латвийская ССР
Министерство
Внутренних дел

СПРАВКА

5 мая 1960 г.
№ 3/2-401

Дана в том, что уголовное дело в отношении КУРСИ-
ТИС Петра Язеповича Определением Верховного суда РСФСР от 24 де-
кабря 1959 года прекращено за недоказанностью пред'явленного ему
обвинения, вследствие чего его сына - КУРСИТИС Франца Петровича,
1921 г.р., высланного 14 июня 1941 г., следует считать реабили-
тированным.

Начальник отдела МВД Латвийской ССР

(подпись)

(печать)

(СТОЛБОВ)

10 июля 1960 г. Курский В. П.
государственной канцелярии, в которой нотариальной кон-
торы сданы в архив, в котором документ. В
последней части документа, в котором неогороженных
исправлений

Зарегистрировано в канцелярии

Взыскано государственной пошлины

Государственный нотариус

